

**Ewa Lieder, Piotr Dwojacki,
Stowarzyszenie Gdańsk Obywatelski**

**UWAGI
do dokumentu
„Projekt Programu ochrony środowiska dla miasta Gdańska na lata 2015-2018
z perspektywą do roku 2020” (Gdańsk, 2016)**

przedstawionego w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Miasta Gdańska na stronie:
<http://bip.gdansk.pl/urzed-miejski/Zawiadomienie-w-sprawie-projektu-dokumentu-Program-Ochrony-Srodowiska-dla-Miasta-Gdanska-na-lata-2015-2018-z-perspektywa-do-roku-2020,a,2729>
oraz w linku: http://bip.gdansk.pl/pobierz/76657/POS_Gdansk_2016

Program ochrony środowiska jest ważnym dokumentem – jego realizacja będzie znacząco wpływać na jakość życia mieszkańców. Po przyjęciu przez Radę Miasta Gdańska przesądzone będą kierunki działań bądź zaniechań w dziedzinie stanu środowiska w mieście.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska taki program powinien zostać przedstawiony w 2014 roku (przez ponad półtora roku w Gdańsku nie ma obowiązującego dokumentu).

Zgłaszane uwagi mają na celu **wzmocnienie motywacji prezydenta** do działań na rzecz jakości środowiska w mieście. Celem jest też doskonalenie pracy jednostek organizacyjnych Miasta Gdańska odpowiedzialnych za realizację zapisów Programu. Ważnym zadaniem jest **zapewnienie udziału mieszkańców** w staraniach o lepsze środowisko życia.

GŁÓWNE UWAGI

Główne uwagi dotyczą następujących zagadnień:

- 1/ **Bardzo niski udział zieleni** urzędzonej w Gdańsku (3%) – na tle miast wojewódzkich zajmujemy jedno z ostatnich miejsc. W niektórych dzielnicach dostępność takich terenów jest bardzo mała, co negatywnie wpływa na jakość życia. Brakuje terenów zieleni wysokiej jakości.

Miasto Gdańsk powinno postawić przed sobą mierzalne cele dotyczące wielkości terenów zieleni. Powinno zapewnić korzystną lokalizację i należytą jakość zagospodarowania. Powinny być przygotowywane konkretne plany ich rozwoju, konserwacji i bieżącego utrzymania zieleni w poszczególnych dzielnicach.

- 2/ **Trójmiejski Park Krajobrazowy** jest pod presją różnych potrzeb i oczekiwań. Uważamy go za teren niezwykle cenny i wymagający troski. TPK nie może być nadmiernie eksploatowany, w tym nie powinien zastępować brakujących terenów rekreacyjnych w dzielnicach.

Ze strony Miasta Gdańska potrzebne jest monitorowanie tego, co dzieje się wewnątrz i wokół TPK. Pomóc w tym mogą organizacje pozarządowe i rady dzielnic. Z kolei im jednostki organizacyjne Miasta mogłyby udzielać pomocy, np. prawnej.

3/ **Zagrożenie powodziowe** w Gdańsku wiąże się bezpośrednio ze stanem obszarów zieleni i gleb – szczególnie na górnym tarasie (zatrzymywanie wody dzięki intercepcji przez rośliny i dzięki wodochłonności odpowiednio uprawianych gruntów).

Władze miejskie powinny sporządzić mapy zagrożenia powodziowego oraz określić plany zagospodarowania przestrzennego, które powinny ulec zmianie po to, by nie dopuścić do zabetonowania terenów mogących zatrzymywać wodę.

4/ **Intensywny transport** w mieście powoduje obniżanie jakości życia osób mieszkających przy niegdyś dużo spokojniejszych ulicach (hałas, stan powietrza).

Ważnym zadaniem powinno być przyspieszenie działań na rzecz wysokiej jakości komunikacji miejskiej, zachęcającej do rezygnacji z transportu indywidualnego. Niezbędna jest aktualizacja Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla miasta Gdańska na lata 2014-2030 – i takie zadanie powinno być uwzględnione w Programie Ochrony Środowiska.

5/ Plany dotyczące spraw wpływających na stan środowiska powinny być **uzgadniane ze społecznościami lokalnymi**, radami dzielnic i działającymi lokalnie organizacjami społecznymi.

Plany rozwoju, konserwacji i bieżącego utrzymania powinny być nie tylko tworzone, ale i uzgadniane. Można rozważyć też wprowadzenie gwarantowanego „zielonego” budżetu obywatelskiego na zadania związane z zielonymi terenami rekreacyjnymi, stanem środowiska.

6/ Trudno zaakceptować propozycję, że **prezydent dopiero w 2019 przedstawi raport** z wykonania Programu – rok po wyborach samorządowych.

Pożądana jest coroczna publiczna informacja o zaawansowaniu realizacji celów i zadań zawartych w Programie. Raport powinien być przedstawiany do opinii radom dzielnic.

UWAGI SZCZEGÓŁOWE:

Część	Strona	Zapis	Uwaga
Tytuł dokumenty			
	1	„Programu ochrony środowiska dla miasta Gdańska na lata 2015-2018”	Zwracamy uwagę, iż tworzenie programu zawierającego zamierzenia na okresy poprzednie (w tym na rok 2015) jest nielogiczne. Sugerujemy zmianę
Części 1-5			
1.1	11	„Obecny program będzie kontynuacją poprzednio obowiązującego”	W okresie 2015-2016 w Gdańsku nie obowiązuje żaden (wymagany ustawą Prawo ochrony środowiska) Program ochrony środowiska. Trudno zatem uznać, że przedstawiony projekt jest kontynuacją innego programu.

			Skorygować zapis
	11	„organ wykonawczy gminy, co 2 lata sporządza raport z wykonania programu (ust.2), który przedstawia się radzie gminy.”	Należy wskazać, kiedy prezydent wywiązał się z obowiązku ustawowego i gdzie dostępny jest raport (stwierdzamy brak raportu w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Gdańska).
2	21	Streszczenie	Skorygować po uwzględnieniu dalszych uwag
3	27-34	Całość rozdziału, szczególnie punkty 3.4-3.6	Nie jest jasne, jakie są środowiskowe konsekwencje przedstawionych informacji.
3.5	32	„W latach 2017-2023 planuje się budowę (...)nowych połączeń drogowych, tj. (...) Nowa Unruga, Nowa Bulońska Południowa (...), Zielony Bulwar”	Wykaz podanych przykładowo inwestycji jest kontrowersyjny. Należy usunąć listę dróg lub zweryfikować listę oraz podać (w przypisie) źródło informacji.
3.6	34-35	Dane statystyczne o ruchu turystycznym i obiektach obsługi ruchu turystycznego.	Nie jest jasny związek przedstawionych danych z przedmiotem opracowania, np. danych dotyczących zmian w liczbie muzeów czy galerii sztuki czy procentowego udziału turystyki biznesowej w ruchu turystycznym ogółem (nie podano wielkości tego ruchu ani oszacowania, jaka jego część ma związek z zasobami przyrodniczymi Gdańska).
4	36-44	„Ocena skuteczności polityki ekologicznej realizowanej na terenie Gminy Miasta Gdańska w latach 2011-14”	Należy wskazać, gdzie (jeśli w ogóle) dostępny jest wymagany ustawowo raport z wykonania „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Gdańska 2011 z uwzględnieniem perspektywy 2012-2014” – raport ten zapewne zawiera więcej informacji i są one bardziej konkretne. Jeśli raport nie został sporządzony – skonkretyzować dane, w szczególności zawarte w pkt 4.3, dotyczące korzystnych i niekorzystnych tendencji w stanie środowiska.
4.3	43-44	„Skuteczność polityki ekologicznej w latach 2011-14”	Podano nakłady za lata 2013-14 (brak danych za lata 2011-12); uzupełnić.
4	-	2015 – brak danych	W prezentacji informacji dotyczących poprzednich lat nie pokazano informacji z roku 2015; uzupełnić.
Części 5-6			
5	45-112	2015 – na ogół brak danych	W prezentacji informacji dotyczących poprzednich lat nie pokazano informacji z roku 2015; uzupełnić.
5.1.2	46	Mapa	Mapa - nieaktualna od 2011 roku
5.4.1	66	Mapa	Zweryfikować i oznaczyć prawidłowo nazwy rzek, strumieni i Kanału Raduni; uwzględnić na mapie wody opisywane w tekście.
5.4.2	70-71	„Zagrożenia powodziowe w Gminie Miasta Gdańska”	Uzupełnić punkt o zagrożenia związane z potokami oraz opadami atmosferycznymi.
5.4.3	72-74	Brak informacji	Wyjaśnić zagrożenie „zaliczeniem Gdańska do obszarów deficytowych dla zasobów wód podziemnych” (informacja ze strony 108).
5.5.1	76	Mapa	Poprawić czytelność mapy.
5.5.2	78	„Odprowadzenie i oczyszczanie ścieków”	Brak informacji o kanalizacji deszczowej.
5.6	82	Mapa	Mapa - nieaktualna od 2011 roku.
5.7	82-84	Gleby	Pominięto zagadnienie zatrzymywania przez gleby wód opadowych (infiltracja).
5.8.1	87	Tabela	Ograniczono zakres danych do okresu 2013-14; uzupełnić o dane 2011-12 oraz 2015.

5.9	92-95	Potrzebne uzupełnienie dotyczące rewaloryzacji zabytków sztuki ogrodowej	Uzupełnić o ilościową i jakościową analizę znajdujących się w granicach Gdańska zabytkowych układów zieleni komponowanej. Poza podniesieniem wartości merytorycznej dokumentu, zawarcie tego typu informacji może wspomóc merytorycznie procesy decyzyjne w jednostkach organizacyjnych Miasta Gdańska. Przykład Wielkiej Alei pokazuje, że urzędnicy odpowiadający za planowanie inwestycji rzadko mają świadomość stanu i specyfiki zasobów przyrodniczych objętych formami ochrony wynikającymi z ustawy o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami. Spójne z diagnozą powinno być sformułowanie zadania „IX.4 Zagospodarowanie terenów zieleni w mieście oraz rewaloryzacja zabytków sztuki ogrodowej.”
	99-100	„Zróżnicowanie udziału zieleni...”	W tabeli i tekście odnieść dane do innych dużych miast polskich oraz (jeśli możliwe) do dużych miast basenu Morza Bałtyckiego; wyraźnie wskazać, że Gdańsk jest miastem o jednym z najniższych (wśród miast wojewódzkich) udziałów parków, zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej.
5.12	107	Gospodarowanie wodami – słabe strony	Uwzględnić fakt, że zagrożenie powodzią wpływa nie tylko na jakość wody.
	109	Zasoby geologiczne i gleby – słabe strony	Uwzględnić zmniejszanie się powierzchni gruntów umożliwiających zatrzymywanie wód opadowych.
	110	Zasoby przyrodnicze – Mocne strony	Punkt „Wysoki udział zieleni w mieście” – wykreślić jako nieprawdziwy; podobnie „Wysoki udział zieleni ogółem” - wykreślić.
	110	Zasoby przyrodnicze – Słabe strony	Uzupełnić o niski udział parków, zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej.
	111	Zasoby przyrodnicze – Zagrożenia	Uzupełnić o niepewność dotyczącą sposobu gospodarowania zasobami Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego.
	112	Punkt 6 – „Zagrożenie powodzią, spowodowane...”	Uzupełnić listę czynników zagrożenia powodziowego o ryzyko zmniejszania terenów zieleni oraz nieproporcjonalnej do zdolności retencyjnych ekspansji zabudowy, w szczególności na górnym tarasie.
	112	Lista najistotniejszych problemów	Wprowadzić nowy punkt treści: Niski udział terenów zieleni urządzonej w przestrzeni miejskiej.
6	114	Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi	Wprowadzić punkt dotyczący potrzeby weryfikacji Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla miasta Gdańska na lata 2014-2030.
Cele i zadania			
7.1	115	Lista celów	Uzupełnić listę celów; wprowadzić cele: „Zwiększenie do 2018 roku udziału terenów zieleni urządzonej w powierzchni miasta do poziomu: - parków spacerowo-wypoczynkowych i zieleńców – do 2% - terenów zieleni osiedlowej – do 2%, - zieleni ulicznej – do 1,2%”
	115	Lista celów	Skorygować sposób formułowania celów: w miarę możliwości cele formułować konkretnie i mierzalnie,

			ze wskazaniem efektów do osiągnięcia w okresie realizacji Programu.
„Tabela 7-1 Obszary interwencji...”			
7.1	118	Punkt I. Ochrona klimatu i jakości powietrza	Uzupełnić listę zadań o sfinansowanie zakupu stanowiska pomiarowego pyłu zawieszonego (PM10, PM2,5) dla badań interwencyjnych (stanowisko mobilne)
	120	Punkt IV. Gospodarowanie wodami	Uzupełnić punkt IV.2 o zapis „Weryfikacja obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem eliminacji zagrożeń powodziowych”
		j.w.	W punkcie IV.5 dopisać „Aktualizacja Gdańskiego Programu Przeciwpowodziowego”
		j.w.	Wprowadzić zadanie: „IV.10 Ustalenie granic obszarów narażonych na powódzie, zalania i podtopienia w wyniku opadów”
	121	Punkt V. Gospodarka wodno-ściekowa	Wprowadzić zadanie „V.13 Dokonanie przeglądu kanalizacji deszczowej i przygotowanie planu jej uzupełnienia i modernizacji”
	123	Punkt VII. Gleby	Wprowadzić zadanie „VII.5 Zwiększenie zdolności infiltracji wód opadowych i roztopowych, w szczególności na górnym tarasie”
	125	Punkt IX. Zasoby przyrodnicze	Uzupełnić kierunek interwencji „e) utrzymanie i tworzenie nowej zielonej infrastruktury”
		j.w.	Wprowadzić zadanie „IX.14 Opracowanie dzielnicowych planów utrzymania i rozwoju terenów zieleni” (podmiot odpowiedzialny: zapewne ZDiZ – w uzgodnieniu z radami dzielnic)
	126	Zadanie „IX.13 Ochrona istniejącej powierzchni lasów i/lub jej zwiększania”	Wprowadzić jako podmiot odpowiedzialny Gminę Miasta Gdańska w zakresie lasów należących do miasta. Uzupełnić opis zadania o monitoring lasów nie należących do miasta. W szczególności Miasto Gdańsk, jako istotny interesariusz, powinno monitorować jakość zagospodarowania Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego oraz jego ochronę przed dewastacją.
„Tabela 7-2 Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji zadań własnych ...”			
7.2	Całość	Brakująca kolumna	Uzupełnić o kolumnę 4 „Docelowa wartość wskaźników” (wartości prognozowane; tam gdzie możliwe w przypadku realizacji zadań przez podmioty nie będące jednostkami organizacyjnymi Miasta).
	129	Punkt „I.15 Budowa i przebudowa dróg lokalnych w różnych dzielnicach miasta”	Uściślić zakres przedmiotowy w kontekście celów Programu ochrony środowiska.
	129	Punkt „I.16 Budowa/rozbudowa układu komunikacyjnego miasta”	j.w.
	129	Punkt „I.17 Modernizacja i budowa drogowych obiektów inżynierskich”	j.w.
	130	Punkt „I.18 Modernizacja infrastruktury dostępowej do Portu...”	Uzupełnić o eliminację wykluczenia komunikacyjnego mieszkańców Oruni i Olszynki; uwzględnić odpowiednią pozycję kosztową.

	130	Punkt „I.19 Rozbudowa/modernizacja systemu transportu zbiorowego...”	Wprowadzić wskaźniki realizacji: liczba pasażerów / liczba pasażerokilometrów oraz zaproponować ich wartości.
	130	Nowy punkt	Wprowadzić punkt: „I.20 Weryfikacja Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla miasta Gdańska na lata 2014-2030” pod kątem wzrostu konkurencyjności wobec transportu indywidualnego.
	132	Brakujący punkt „IV.10 Ustalenie granic obszarów narażonych na powódzie, zalania i podtopienia w wyniku opadów”	Wprowadzić punkt; wprowadzić wskaźnik powierzchni terenów, w odniesieniu do których pożądana będzie zmiana miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz liczby planów do zmiany
	136-137	Nowy wskaźnik	Wprowadzić w punktach IX.4, IX.5, IX.6 wskaźnik „wzrost powierzchni terenów zieleni”; ustalić docelową wartość wskaźnika na rok 2018.
	138	Brakujący punkt „IX.13 Ochrona istniejącej powierzchni lasów i/lub jej zwiększania”	Wprowadzić punkt; wprowadzić wskaźniki „powierzchnia lasów komunalnych” oraz „wzrost powierzchni lasów komunalnych / gminnych”; ustalić docelową wartość wskaźnika na rok 2018.
„Tabela 7-3 Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji zadań monitorowanych”			
7.3	całość	Brakująca kolumna	Uzupełnić o kolumnę 4 „Docelowa wartość wskaźników”
	140	Punkt „I.33 Eliminowanie z ruchu autobusów nie spełniających norm...”	Zweryfikować kwotę przeznaczoną na zakup nowych pojazdów.
	143	Punkt „V.9 Prowadzenie obserwacji położenia zwierciadła wód podziemnych...”	Zweryfikować (zwiększyć) liczbę punktów pomiarowych; zwiększyć zasięg terytorialny pomiarów o dzielnice Wrzeszcz Górny, Wrzeszcz Dolny, Letnica, Aniołki, Siedlce.
	145	Punkt „IX.11 Rewitalizacja parków”	Uzupełnić jedyny wskaźnik „liczba przebudowanych kładek” innym wskaźnikiem (np. powierzchnia zrewitalizowanych terenów zieleni); ustalić plan i nową kwotę niezbędnych środków w uzgodnieniu z radami dzielnic.
	146	Punkt „IX.13 Ochrona istniejącej powierzchni lasów i/lub jej zwiększania” (przez Nadleśnictwo Gdańsk)	Zaproponować mechanizm koordynacji działań Miasta i władz TPK w zakresie zagospodarowania terenów wewnątrz i wokół TPK.
Rozdział 8 i załączniki			
8.3	149-150	„Zasoby ludzkie, współpraca z interesariuszami”: „Mieszkańcy Miasta, jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu”	Wprowadzić zapisy obligujące jednostki organizacyjne Miasta Gdańska (w tym Zarząd Dróg i Zieleni oraz Dyrekcję Rozbudowy Miasta Gdańska) do współpracy ze społecznościami lokalnymi, w tym z jednostkami pomocniczymi miasta (radami dzielnic) oraz lokalnymi organizacjami społecznymi. W szczególności zobligować odpowiednie jednostki organizacyjne miasta do sporządzania dzielnicowych planów rozwoju i utrzymania parków i zieleni oraz przedkładania treści tych planów do opinii rad dzielnic. Rozważyć „Zielony budżet obywatelski” jako jedno z narzędzi realizacji celów.
8.4	150	„Sprawozdawczość, ewaluacja, aktualizacja”:	Zgodnie z Art. 18 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska prezydent miasta co 2 lata zobowiązany

		„Do dnia 30 czerwca 2019 roku zostanie wykonany Raport z realizacji programu” (...) „W cyklach czteroletnich oceniany będzie stopień realizacji celów średniookresowych”	jest do przedkładania radzie gminy raportów z wykonania programu ochrony środowiska – należy ten wymóg literalnie zawrzeć w Programie oraz określić datę pierwszego raportu na dwa lata od jego przyjęcia (tj. zapewne 2018).
		j.w.	Proponujemy przyjąć dodatkowo doroczny cykl sporządzania przez prezydenta raportów z wykonania Programu i zaawansowania realizacji postawionych celów i zadań. Raporty powinny być sporządzane celem ich publicznego udostępnienia oraz kierowane do opiniowania przez rady dzielnic.
Z1	152	„Tabela 0-1 Dzielnic Gdańska w liczbach”	Dodać tabelę zawierającą dla każdej dzielnicy dane dotyczące powierzchni: <ul style="list-style-type: none"> - parków, - zieleńców, - zieleni ulicznej, - zieleni osiedlowej, - lasów (w tym gminnych), - trwałych użytków zielonych (łąk i pastwisk). (bądź ew. uzupełnić o te dane tabelę 0-1)